Luonnonvarakeskus

22.10.2021

Eduskunta
Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Viite: Valtioneuvoston U-kirjelmä U 49/2021 vp
Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta LULUCF-asetuksen ja hallintomalliasetuksen muuttamisesta. Asiantuntijakuuleminen Talousvaliokunta tiistaina 26.10.2021 klo 12.15

Asiantuntijalausunnon esittäjä: Luonnonvarakeskus (Luke)

1 Tausta

Komissio on tehnyt ehdotuksen EU säädöksen 2018/841 muuttamisesta sääntöjen yksinkertaistamiseksi, jäsenvaltiokohtaisten vuoden 2030 tavoitteiden asettamiseksi sekä sitoutumiseksi hiilineutraaliuden saavuttamiseksi vuonna 2035 maankäytön, metsätalouden ja maatalouden alalla sekä asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamisesta seurannan, raportoinnin, kehityksen etenemisen ja arvioinnin osalta. Ehdotus on osa laajempaan ilmastoon liittyvään 55-valmiuspakettia. Maa- ja metsätalousministeriö on laatinut ehdotuksesta muistion.

Tässä Luonnonvarakeskuksen asiaa koskevassa lausunnossa rajaudutaan tarkastelemaan muutoksen merkitystä maankäyttösektorin ja maatalouden ilmastotavoitteille Suomessa.

2 Lausunto

Ehdotuksella pyritään AFOLU-sektorin (*agriculture, forestry and land use*) ilmastoneutraaliuteen EU:ssa vuoteen 2035 mennessä, liittämään AFOLU-sektori nykyistä suoremmin ilmastopolitiikan kehykseen sekä järjestelmän yksinkertaistamiseen.

Ehdotuksessa asetetaan kaudelle 2026-2030 EU:n yhteinen tavoite LULUCF-sektorin kasvihuonekaasujen nettopoistumalle vuodelle 2030. Suomen osuus olisi -17,8 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia. Uusi maatalouden tukikausi (CAP27) on voimassa vuoteen 2027 saakka, joten kannusteita maatalouden päästövähennyksiin olisi sisällytettävä jo siihen, jotta

Luonnonvarakeskus

22.10.2021

maatalouselinkeinon joustava sopeutuminen ja tarvittavat muutokset ehditään toteuttaa kestävästi. Jos maatalouden päästövähennyksiin ei ohjata ja maataloustuilla kannustetaan laajaperäiseen viljelyyn ja uusien turvepeltojen raivaukseen, niin tavoitteen toteutumiseksi tarvitaan nykyistä suurempi metsien hiilinielu. Metsien hiilinielut voivat kasvaa puun kysynnän vähenemisen seurauksena tai metsänhoitotoimin.

Vuoden 2030 jälkeen AFOLU sektorin tavoitteiden asettamiseen ja seuraamiseen siirtyminen tarkoittaa, että nykyinen maankäyttösektori (LULUCF) ja taakanjakosektorien yhteydessä raportoitu maataloussektori yhdistetään. Tämä on johdonmukaista ja tekee maatalouteen liittyvien päästöjen seurannasta helpommin tulkittavaa. Nykyisin viljelymaiden maaperän päästöjä raportoidaan sekä LULUCF-sektorilla että taakanjakosektorilla.

AFOLU-sektorin tavoitteeksi asetetaan päästöneutraalius vuoteen 2035 mennessä ja sen jälkeen hiilinegatiivisuus. Vuonna 2019 taakanjakosektorilla raportoitu maatalous oli EU:ssa 429 miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonnin suuruinen päästölähde ja LULUCF-sektrorin hiilinielu oli 234 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttiitonnia. Näin ollen hiilineutraaliuteen kirittävää oli lähes 200 miljoonaa tonnia. EU:n pinta-alasta lähes puolet on maatalousmaata ja maaperän hiilivarastoa kerryttävien viljelymenetelmien käyttöönotolla voidaan kääntää maaperä hiilen lähteestä hiilinieluksi. Vuoteen 2027 saakka ulottuva CAP (Common Agricultural Policy) ei kannusta viljelijöitä ottamaan käyttöön kaikkia vaikuttavimpia ja kustannustehokkaimpia päästövähennyskeinoja. Sen jälkeisen tukikauden suunnittelu on ratkaiseva 2035 tavoitteiden saavuttamiselle.

LULUCF-sektorilla metsien puusto ja kivennäismaametsien maaperä sekä puutuotteet ovat Suomessa olleet hiilinielu ja viljelymaat päästölähde. Myös taakanjakosektorilla raportoitava osuus maataloudesta on päästölähde. Kun tavoitellaan AFOLU sektorin hiilineutraaliutta niin maatalouteen liittyvät päästöt eivät saa olla suurempia kuin metsien hiilinielujen sitoma hiilimäärä. Jos Suomen metsien hiilinielu säilyy samalla tasolla kuin viime vuosikymmeninä, AFOLU-sektorin hiilineutraalius saavutetaan. Maankäyttösektorin ohjauskeinoja kehittämällä on mahdollista vähentää maatalouden

päästöjä, mutta ei puun kysyntää, joka vaikuttaa hakkuiden ja metsien hiilinielun suuruuteen.

Vuodesta 2036 lähtien yhdistetyn sektorin on tuotettava lisää hiilipoistumia muiden sektorien jäljellä olevien päästöjen tasapainottamiseksi vankan hiilipoistumien sertifiointijärjestelmän pohjalta. Suomessa tulee tämä ennakoiden valmistautua hiilinielujen kansainvälisten sertifiointijärjestelmien käyttöön ja kehittämiseen mikä mahdollistaa kestävien liiketoimintamallien luomisen hiilinielujen lisäämiseen.

Asetusehdotukseen liittyvät raportointivelvoitteet näyttävät tuovan merkittävästi lisätöitä kasvihuonekaasuinventaariojärjestelmän vastuuorganisaatioille (Luonnonvarakeskus ja Tilastokeskus) mikä tulee huomioida työn resurssoinnissa.

Asiantuntijalausunnon valmistelija: tutkimusprofessori Raisa Mäkipää

Luonnonvarakeskus

22.10.2021

Lausuntoon liittyvä taulukot

EU:n päästöjen ja nielujen kehitys (EU NIR 2021)

Table ES. 5 Overview of EU-KP GHG emissions (in million tonnes CO_2-equivalent) in the main source and sink categories for the period 1990 to 2019

GHG SOURCE AND SINK	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
1. Energy	4 358	4 081	4 012	4 123	3 801	3 656	3 615	3 521	3 336	3 376	3 357	3 361	3 282	3 132
2. Industrial Processes	530	506	463	473	397	395	383	383	389	381	381	390	380	370
3. Agriculture	537	469	459	437	423	422	422	424	432	433	434	437	432	429
4. Land-Use, Land-Use Change and Forestry	-184	-274	-285	-293	-300	-298	-304	-307	-288	-283	-282	-242	-247	-234
5. Waste	240	246	228	200	167	161	157	151	145	142	139	138	136	135
6. Other	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
indirect CO_2 emissions	4	4	3	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Total (with net CO_2 emissions/removals)	**5 485**	**5 031**	**4 881**	**4 943**	**4 490**	**4 339**	**4 274**	**4 174**	**4 015**	**4 052**	**4 030**	**4 085**	**3 985**	**3 833**
Total (without LULUCF)	**5 669**	**5 305**	**5 166**	**5 236**	**4 790**	**4 637**	**4 578**	**4 481**	**4 303**	**4 335**	**4 312**	**4 327**	**4 233**	**4 067**

Suomen osuus

1,5%
6,6%

Tarkasteluun AFOLU (3+4) –sektori ja sen tavoitteena saavuttaa hiilineutraalius 2035 ja sen jälkeen hiilinegatiivisuus. Kirittävää lähes 200 Mt CO_2 ekv. EU:n pinta-alasta puolet on maatalousmaata. EU:n metsäpinta-alasta 45 % Ruotsissa, Ranskassa ja Suomessa.

Suomen päästöt ja nielut LULUCF ja maatalous-sektorilla

IPCC sector	1990	1995	2000	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
3. Agriculture	**7.5**	**6.7**	**6.6**	**6.5**	**6.7**	**6.5**	**6.4**	**6.5**	**6.6**	**6.6**	**6.7**	**6.5**	**6.5**	**6.6**
A. Enteric fermentation	2.42	2.15	2.11	2.06	2.09	2.07	2.05	2.06	2.09	2.12	2.10	2.10	2.08	2.07
B. Manure management	0.65	0.64	0.66	0.72	0.75	0.73	0.74	0.73	0.74	0.75	0.75	0.73	0.73	0.73
D. Agricultural soils	3.78	3.49	3.49	3.45	3.53	3.47	3.45	3.43	3.51	3.52	3.53	3.52	3.47	3.62
F. Field burning of agricultural residues	0.004	0.003	0.004	0.003	0.002	0.002	0.002	0.003	0.003	0.002	0.002	0.002	0.002	0.003
G. Liming	0.64	0.41	0.35	0.29	0.28	0.20	0.20	0.30	0.22	0.18	0.27	0.20	0.21	0.20
H. Urea application	0.005	0.001	0.001	0.001	0.002	0.003	0.002	0.001	0.002	0.002	0.003	0.002	0.001	0.002
4. Land-use, land-use change and forestry	**-13.5**	**-13.3**	**-15.1**	**-20.5**	**-20.8**	**-21.2**	**-23.8**	**-17.4**	**-20.0**	**-17.9**	**-17.0**	**-15.7**	**-8.2**	**-14.7**
A. Forest Land	-19.2	-17.5	-19.8	-30.7	-31.0	-31.3	-34.3	-27.0	-28.8	-26.4	-24.8	-22.5	-15.3	-22.9
B. Cropland	5.40	5.65	7.45	7.51	7.63	7.54	7.75	7.46	7.40	7.34	7.84	7.65	7.85	7.95
C. Grassland	0.90	0.81	0.75	0.83	0.75	0.69	0.69	0.69	0.68	0.68	0.69	0.69	0.69	0.70
D. Wetlands	1.45	1.65	1.80	2.11	2.33	2.26	2.12	2.33	2.21	2.15	2.16	2.17	2.31	2.23
E. Settlements	0.86	1.07	1.32	1.66	1.72	1.78	1.65	1.54	1.49	1.23	1.00	0.89	0.80	0.68
G. Harvested Wood Products	-2.95	-4.90	-6.61	-1.97	-2.20	-2.17	-1.67	-2.37	-3.03	-2.91	-3.82	-4.50	-4.58	-3.37

Kaudella 2021-2025 tavoitteena maatalouden päästöt eivät ylitä vuosien 2005-2009 tasoa ja metsien hiilinielun vertailutasoa 29,4 Mt CO2 ekv suurempi, **kaudella 2026-2030** Suomen osuus EU:n LULUCF hiilinielutavoitteesta 17,8 MtCO2 ekv, ja **vuoteen 2035 mennessä** AFOLU-sektori (Agriculture + LULUCF) hiilineutraali ja sen jälkeen hiilinegatiivinen (Suomen AFOLU-sektori on jo hiilinegatiivinen).